

Instrukcja udzielania ślubów z 1797 roku

Wielu z nas podczas przeglądania ksiąg metrykalnych natrafia na zapisy nie zawsze związane z danym typem księgi. Poniżej chciałabym przedstawić dokument, który można zinterpretować jako instrukcję dla plebanów dotyczącą udzielania ślubów. Pochodzi ona z księgi ślubów parafii Sobótka z 1797 roku.

z Bożey Łaski Frydrych Wilhelm Krol Pruski

Nasze Nayprzed łaskawe po zdrowienie! Szanowni Mili Wierni.

Niezliczone przy Zaręczynach y Matzenskich Civiliter czyli podług Prawa Kraiowego Waznych Szlubach wtey Prowincyi popełnione Bezprawia zniewoliły nas do wydania niniejszego Cyrkularza do Całego Katolickiego Duchowieństwa, Którego wam dla wiadomosci Kommunikuemy z Zaleceniem, aby się podług niego iak nayscisley zachować.

Jesteśmy Wam łaskawie przychylni.

Poznań 11. February 1797.

Naywyższa Zwierzchność Całemu Duchowieństwu zaleca.

1mo Że Każdego Xiędza Szlub dawać maiącego iest Obowiązkiem iak nayscisley wybadać się czy między żeniącemi się niezachodzi iaka przeszkoda.

2do Że do takowych przeszkod nietylko należą Impedimenta Kanoniczne, ale też nayszegulniej w Prowie Kraiowym ustanowione.

- a. Kiedy Osoba iaka Rodzicow maiąca, lub pod Opiekunow dozorem będąca do Żenienia się tychże Rodzicow lub Opiekunow nieokaże zezwolenia.*
- b. Kiedy Żołnierz od swego Officyera lub Kommenderuiącego Cheffa do żenienia się nie okaże pozwolenia.*
- c. Kiedy Kto zpierwszego małżeństwa ma żyjące Dzieci pozwolenia od Rządu Puppilarnego do żenienia się powrotnego nie składa.*
- d. Kiedy Szlachcic zosobą wyższej lub niższej Kondycyi Mieyskiej żenić się chce, a nato pozwolenia Collegium Sprawiedliwosci nieokazuie.*
- e. Kiedy Kto ex capite adulterii iest rozwiedziony, a złą lub złym z Którym lub z Ktorą Cudzołstwo popełnione w Matzenskie wniść chce Śluby.*

3tio Kiedy się Pleban o takowych Impedymencach należycie przekona choćby mu też y Dyspensa od Biskupa lub Officyała okazana była Szlubu dać niepowininen.

4to Że żaden Biskup lub Officyał super Impedimentis Matrimonialibus z Praw Kraiowych wypadających y wynikających Nro 2do Obiętych Dyspensować mocen nie iest.

5to Że przed Szlubem Każdem ustanowione zapowiedzie praecedere powinny y że Dyspensa na trzy zapowiedzi podług Prawa Kraiowego dana bydź nie może. Przeto przelożeni Duchowni Dyspensować tylko mogą super omissione unius Bannae, á w naynaglejszych przypadkach, na dwie Zapowiedzie Dyspensa Jm iest tylko pozwolona.

6to Że wszystkie Dyspensyrni Matrimonialibus od Przelożonych Duchownych czyli in gradibus prohibits, czyli super una v duabus Bannis, dane Regencyi Departamentowey quo ad effectus Civiles okazane bydź powinny.

7mo Że Przelożony Duchowny Ktoryby się wazył in Matrimonialibus samowładnie wbrew Prawom Kraiowym Dyspensy wydawać od Fiskata do odpowiedzi zapozwany, karą ustanowioną skarany będzie, a gdyby takowe przestępstwo powtórzył wszystkie dochody Jego maią mu bydź zatrzymane.

8vo Że Pleban Któryby wiedząc o zachodzący do Szluby przeszkodzié rozmyslnie y swawolnie, czyli zwinny swoiey o niey niewiedzący,

albo za Dyspensą Przełożonego Duchownego w Regencyi nieokazaną Szlub dawał od Fiskala także zapozwany Naysurowszą Fiskalną Karą ukaranym albo podług okoliczności od swoich intrat, albo wale od urzędu swego odsądzony zostanie.

Podług przepisow tych, Całe Duchowieństwo iak nayscisley zachować się ma.

Dan w Poznaniu 11. Februarii 1797.

Krolewskiej Pruss Południowych Regencyi y Kamery Praesidium.

Steudener Grappe Findce.

Cyrkularz

Do Całego Katolickiego y Greckiego

Duchowieństwa w Departamencie

Poznańskim.

Dyrekcji Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu składam serdeczne podziękowania za udostępnienie skanów.

Opracowanie Joanna Lubierska

Copia. z Bzrey Łaski Fryderych Wilhelm Krol Pruski de Se.
Nayrac Naymad łaskawe pozdrowienie. Stanowi Miłi Wierni.
Nierozone przy Zaręczynach y Matzenkich Civiliter czyli po-
dług Prawa Kraiowego Ważnych Szlubach wtey Prowincyi po-
pełnione bezprawnia zniewolity nas do wydania niniey-
szego Cyrkularia do Całego Katolickiego Duchowieństwa, kta-
rego wam dla wiadomości Kommuńskiemy z Zaleceniem, aby
się podług niego iak nayscisley zachować.
Jestemy Wam łaskawie przychylni.
Poznan 11. Februarij 1797.
Naywyższa Zwiernchność Całemu Duchowieństwu zaleca.
Amo Że każdego Ktora Szlub dawać maigogo iest Obowiązkem iak nays-
cisley wybadac się czy między zenięciami się niezachodzi iaka
przeszkoda.
Cdo Że do takowych przeszkod nie tylko nalexa Impedimenta ka-
noniczne, ale też nayszczególnie w Prowincy Kraiowym ustano-
wione.
a. Kiedy Osoba iaka Rodziow maigca, lub pod Opiekunow dozore-
bedaca do Zenięcia się tykże Rodziow lub Opiekunow nieo karze
zermolenia.
b. Kiedy Żołnierz od swego Officyera lub Kommanderuięgo Chiefa
do zenięcia się nie o karze zermolenia.
c. Kiedy kto zpiernszego matzenstwa ma igiące Dwiec pozwolenia od
Rządu Pupillarnego do zenięcia się powtoronego nie składa.
d. Kiedy Szlachcie osoba wyixey lub niżrey kondyuyi Mięyskiej
zeni. się chce, a nato pozwolenia Collegium Sprawiedliwosci
nieo karze.
e. Kiedy kto ex capite adulterii iest rozwiędziony, a zta lub z tym zka-

Fragment oryginalnego zapisu, ze zbiorów Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu